

7.1.2025

חברי הוועדה לביטחון לאומי

לכבוד
ח"כ צביקה פוגל
יו"ר הוועדה לביטחון לאומי
כנסת ישראל

א.ג.נ.,

**הנדון: הצעת חוק מניעת פגיעת גוף שידורים זר בביטחון המדינה (הוראת שעה – חרבות
ברזל) (תיקון – הוראת קבע), התשפ"ד–2024
פגיעה קשה וחמורה בחופש העיתונות**

הרינו מתכבדים לפנות אליכם בהתייחס להצעת החוק הפרטית למניעת פגיעת גוף שידורים זר בביטחון המדינה (הוראת שעה-חרבות ברזל-תיקון הוראת קבע), התשפ"ד-2024, אשר מונחת על סדר יומה של הוועדה ביום 8.1.2025 (להלן: "הצעת החוק").

הצעת החוק נושאת בחובה השלכות משמעותיות ופוטנציאל פגיעה ניכר בשורת זכויות חוקתיות, ביניהן חופש הביטוי, העיתונות וזכות הציבור לדעת, ועל כן ארגון העיתונאים והעיתונאיות מתנגד בתוקף לנוסח הצעת החוק וקורא להפסקת הליך קידומה, והכל כמפורט להלן:

1. ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל, מייצג את רוב העוסקים במקצוע העיתונות בארץ, בכל כלי התקשורת - הממוסדת והעצמאית - בכל המקצועות, עיתונאים שכירים ופריילנסרים כאחד. ארגון העיתונאים הוא הארגון היציג של עיתונאים ברוב כלי התקשורת, וככזה עוסק בנושאים של תעסוקה, ובמקביל הארגון פועל במגוון זירות למען חופש העיתונות וזכות הציבור לדעת.

2. הצעת החוק נושאת בחובה פגיעה בזכות החוקתית בדבר **חופש הביטוי והזכויות הנגזרות ממנה**, והיא אינה משקפת את האיזון החוקתי המקובל בין לבין **ערכי ביטחון המדינה ושלום הציבור**, והצעת החוק מפרה איזון זה באופן בוטה.

3. בהקשר זה, יודגש כי עמדתו העקרונית של ארגון העיתונאים היא שיש להתנגד לעצם האפשרות של מתן כלי בידי הממשלה המאפשר לה לסגור כלי תקשורת. זאת, נוכח העובדה שעצם קיומו של כלי זה כשלעצמו, מהווה אפקט מצנן בעל פוטנציאל פגיעה גבוה בחופש והעצמאות העיתונאית. יחד עם זאת, ארגון העיתונאים מבין שקיים צורך בנקיטת צעדים קיצוניים בעת התקיימות מצב חירום יוצא דופן, ולכן אנו סבורים כי יש להפעיל כלי זה בזירות המרבית ותוך נקיטת כל מנגנוני האיזון והמידתיות האפשריים, מתוך הנחת המוצא כי סגירת כלי תקשורת, צריכה להיות הצעד האחרון, הקיצוני והנדיר מכולם בארגו הכלים ולא כלי ההתמודדות הראשון.

4. עמדתו העקרונית של ארגון העיתונאים כאמור הוצגה מלכתחילה בהתייחס **לחוק למניעת פגיעת גוף שידורים זר בביטחון המדינה (הוראת שעה-חרבות ברזל)**, התשפ"ד-2024 (להלן: "**החוק**" או "**הוראת שעה**") והארגון אף יוסיף כי יישומה של הוראת השעה בפועל הוא בלתי מאוזן ובלתי מרוסן. כך למשל, עצירת השידור החי של סוכנות הידיעות AP מיום 21.5.2024 וכן, צו לסגירת חברת הפקה מנצרת, "בחסות" הוראת השעה.

5. **לגופו של עניין, הצעת החוק כוללת בין היתר, הוראות בדבר הפיכת הוראת השעה להוראת קבע; הארכת תוקפן של ההוראות בדבר הפסקת השידורים לתקופה בלתי מוגבלת; הארכת תקופת הסנקציות על סגירת משרדים, החרמת ציוד והגבלת גישה לאתר האינטרנט של הערוץ מ – 45 יום ל-90 יום.**

6. השינויים שתוארו לעיל, מפחיתים את ההצדקה לפגיעה בזכות לחופש הביטוי, זכות הציבור לדעת וחופש העיתונות, בהתאם לאיזונים החוקתיים שנקבעו בהוראות הדין.

7. הפיכת הוראת השעה להוראת קבע כפי שמוצע בסעיף 3 בהצעת החוק, מנתקת את הקשר הסיבתי בין המצב הביטחוני במדינה ועצם ההימצאות במלחמה לבין אפשרות החלת הוראות הוראת השעה ולמעשה הופכת את מנגנון סגירת כלי התקשורת לעוד כלי שגרתי בארגו הכלים הממשלתי. כך, המנגנון המגולם בהצעת החוק עשוי להפוך לחרב מתהפכת הניצבת מעל ראשם של גופי תקשורת בכלל ושל עיתונאים בפרט.

8. גם הארכת תוקפן של ההוראות בדבר הפסקת השידורים מ – 45 יום לתקופה בלתי מוגבלת ("... תעמוד בתוקפה אלא אם ניתנה הוראה אחרת על ידי שר התקשורת") כמוצע בסעיף 2

להצעת החוק, אינה מידתית או סבירה ומפרה את האיזון בין צרכים ביטחוניים לבין חופש הביטוי, זכות הציבור לדעת וחופש העיתונות.

9. בהתאמה, הארכת הסנקציות על סגירת משרדים, תפיסת ציוד והגבלת הגישה לאתר האינטרנט מ – 45 יום ל – 90 יום כמוצע בסעיף 2 להצעת החוק, אף היא אינה מידתית או סבירה.

10. העברת סמכויות להפעלת הוראות החוק לשר התקשורת ("... לגופי הממשלה שהנושא בתחום אחריותם לעצור את שידוריו של הערוץ") כמוצע בסעיף 1 להצעת החוק מייצר אף הוא פוטנציאל פגיעה בזכויות חוקתיות שכן, הרחבת הרכב הגורמים שאוחזים בסמכויות הפעלת הוראות החוק פוגע באופן משמעותי במידתיות החוק מול הצורך לאזן בין חופש הביטוי לבין צרכים ביטחוניים.

11. קיומה של עיתונות חופשית ועצמאית מהווה את הביטוי המעשי של "שוק הדעות והרעיונות" המגשים את זכות הציבור לחופש ביטוי, כאשר קיומם של כלי התקשורת הזרים, דווקא בתקופות חירום, מעצימה ותורמת להגשמת זכותו זו של הציבור. בהמשך לכך, לשיטתנו כאמור אל לו למחוקק לפעול להצרת צעדיהם של העיתונאים אשר נושאים את חופש העיתונות ככלי עבודתם העיקרי, תוך שהם פועלים להגשמת זכות הציבור לדעת, אשר שייכת בראש ובראשונה לציבור, אשר הנה נדרשת ביתר שאת דווקא בעת זו. נוכח האמור לעיל, דומה כי הוראות הצעת החוק המובאת בפני הוועדה הנכבדה נושאות בחובן סיכון ממשי להשתקתה של התקשורת ולפגיעה ביכולתה להביא לציבור ידיעות חשובות. בהיבט זה, אנו עלולים למצוא עצמנו בעולם בו חלקים של התקשורת בישראל מושתקים.

12. בהקשר זה יוזכר כי חלק מהצעות המובאות בהצעת החוק כבר נדונו במסגרת ניסוח הצעות חוק קודמות בהתייחס להוראת השעה בפני הוועדה הנכבדה ונדחו בין היתר נוכח הפרת האיזונים החוקתיים שהובעו למשל עוד בחוות הדעת המשפטית מטעם לשכת היועצת המשפטית של משרד התקשורת מיום **19.10.23**, אשר התלוותה באותה עת להצעת החוק הממשלתית.

13. לסיכום, נוכח כל האמור לעיל, הצעת החוק אינה מידתית באף קנה מידה בכלל ועל אחת כמה וכמה בהתייחס לחוק שבעצמו מוביל לפגיעה בשורה ארוכה של זכויות חוקתיות כמפורט לעיל, ביניהן גם חופש הביטוי, העיתונות וזכות הציבור לדעת ואף מיושם בצורה בלתי מרוסנת. על כן, לעמדת ארגון העיתונאים יש לפעול באופן מידי להפסקת הליך קידומו של נוסח זה.

בכבוד רב,

ענת סרגוסטי

אחראית חופש העיתונות, ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל

העתקים:

אלירן חיאט, יו"ר ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל
מיכל גרא-מרגליות, מנכ"ל ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל
עו"ד אמיר בשה, יועמ"ש ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל

בברכה,